

134

פרוטוקול מס'

מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה

ביום ג' י"ד בכסלו תשל"ו - 18.11.75 שעה 08.30

נ כ ח ר :

חברי הוועדה:

- י. ארידור - יו"ר
- ח. אבו-דביע
- י. בארי
- א. גיבלבר
- א. הוליץ
- ב. טואב
- ב. צ. קשת
- ד. קורן

מוזמנים:

- שר השיכון א. עופר
- מר דש - משרד הפנים
- א. אריאלי - חברת "ערים" } בסה"י
- מר מקוביץ - משרד הפנים
- מר רוחם - "
- מר שפט - "
- מר לוי - "
- ז. מליון - מרכז השלטון המקומי
- מר לפיד - "
- ח. אורנשטיין - משטרת ישראל
- ב. קול - "
- י. בנדק - "
- מ. טמיר - מ. הבטחון
- ג. לב - מרכז השלטון המקומי

מ"מ מזכיר הוועדה: י. יפה

א. אדלר

ד ש מ ה :

סדר-היום:

1. יישום מסקנות ועדת הפנים בנושא הבניה בראשון-לציון;
2. חוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה) (תיקון מס' 2) (המסד);
3. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 18).

אני פותח את הישיבה, ומקדם בכרכה את ח"כ אסתר הרליץ, עם שובה מחו"ל.

הינ'ר י. ארידור:

1. יישום מסקנות ועדת הפנים בענין הבניה בראשון-לציון

נשארו מספר דברים בלתי ברורים, שנציג
השר לא יכול היה לענות עליהם בישיבה

הינ'ר י. ארידור:

קודמת.

ראשית, נתעוררה השאלה למה התכוון
שר השיכון כשהודיע בשעתו שבשבע השנים הקרובות לא ייבנו בראשל"צ יותר
מ-2500 יחידות דיור. האם הכוונה הייתה לראשל"צ העיר או לחולות ראשל"צ,
כפי שנובע ממכתבו של השר אלי מה-12 בנובמבר.

שנית, במסקנות הוועדה מדובר על
2500 יחידות דיור, ואילו במכתבו של השר מדובר על 2750 יחידות. נשמח
לשמוע הסברים.

שר השיכון א. עופר:
המספרים כולם מתייחסים לבניה בחולות
ראשל"צ, ולקרעות המינהל במקום זה
בלבד. כשהרציתי כאן על תכנית החומש דיברתי על חלוקת הבניה לפי
איזורים ואמרתי שהבניה הציבורית ברצועת החוף תצומצם מ-55% ל-35%
מסך כל הבניה. בינתיים החלטתי להוריד על 2%, כך שברצועת החוף תהיה
הבניה 33% בלבד, ושני אחוזים החלטנו להוסיף לירושלים - 12% במקום 10%.

ד. קורן: כמה יחידות שיכון כל אחוז?

שר שיכון א. עופר:
תלוי בתקציב. השנה היה כל אחוז
300 דירות. אני מניח שבשנה הבאה
הוא יהיה כ-250 דירות. התקציב עדיין אינו ידוע. מכך צריך להוריד
5,000 יחידות בניה כפרית ובניה חדשה.

אינני יודע למה צריך היחס לראשל"צ
להיות שונה מאשר לכל מקום אחר. ראשל"צ נמצאת במרכז הארץ, בתוך הגוש
המטרופוליטני הגדול, וצריך להתייחס אליה בתור שכזאת. לגבי חולות
ראשל"צ אמרנו שבריכוז הזה לא נבנה יותר משכונה אחת של 2750 דירות,
מהן 2500 על אדמת הנימהל ו-250 דירות של פרטיים, מתוך זה כמחצית
בניה חפשית ומחצית ליעדי משרד השיכון.

כבר הודעתי שבשנה הקרובה לא נבנה
ברצועת החוף אלא לשני יעדים בלבד: לשיכון משכנות עוני (מה שאנחנו
קוראים "החלפת דיור פגום וצפוף"), ולעולים. לא נבנה דירות המסגרת
אמיטיות ברצועת החוף. אני מציע להתחיל בשנה הבאה 25000 יחידות,
מהן כאמור 5,000 בישובים כפריים וישובים חדשים, כלומר 20 אלף דירות
בישובים העירוניים. שליש מהן, כ-7,000 יחידות, זה מה שניצול לצנות
לשני היעדים שהזכרתי. אני יודע שיהיה על כך ויכוח גדול. כל אם אני
מציע למשרד הקליטה גסך הכל 4,000 דירות ומהן כמחצית באיזור החוף -
משרד הקליטה טוען שלא יוכל להסתדר ב-2,000 דירות בלבד, כי יש להם
דירות שכורות במספר גדול יותר.

ד. קורן: האם השר מדבר על התחלות בניה? מה
היו התחלות הבניה בשנה האחרונה?

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
18.11.75

ומה התגשם מן התכנית של השנה שעברה?

א. הרליץ:

לא ניכנס היום לבירור כללי. אנו דנים היום בנושא המוגדר של יישום מסקנות

היו"ר י. ארידור:

הוועדה בענין מסויים.

השנה קיימנו את התכנית כפי שהיתה בפירגומה.

שר השיכון א. עופר:

2500 הדירות שהזכרתי הן בניה על אדמות המינהל בחולות ראשל"צ. נוסף לכך יש 600 דירות ברמת-אל"ה, וצריך גם להביא בחשבון שיש שם הרבה קרקעות פרטיות, של "בניה רובינשטיין", פלץ וכו'. יש לנו 1600 יחידות גם בשכונת-מזרח, שלדעתי דחוף לבנות שם לשיקום, כי מדובר באוכלוסיה ולה. בנס-ציונה יש 480 יחידות בכפר גבירול, 500 בנס-ציונה וכו'.

ראשל"צ עצמה היא עיר מתפתחת, שפועלת בה לא רק חברת "ערים". מה גם שאינני יודע אם נבצע את כל התכנית שיש לנו על הנייר. בשנה שעברה בנינו ברצועת החוף, כולל ראשל"צ פחות מאשר במקומות אחרים בארץ, ביחס לאוכלוסיה. פחות מאשר ברחובות וכו'. עכ"פ, מה שנוגע לחולות ראשל"צ - שם יש לנו תכנון לשכונה אחת בלבד. השכונה הזאת מתוכננת כאמור ל-2750 יחידות, מתוכן 2500 על אדמות המינהל.

זה לשבע שנים?

היו"ר י. ארידור:

זוהי תכנית רב-שנתית, שתימשך כמה שתימשך. היא איננה עומדת במקום ראשון בסולם העדיפויות של התחלות בניה. עובדה שבמקומות אחרים התחלנו, וכאן עדיין לא. אם תהיה שם תביעה גדולה לבנות לעולים או לפיננסי מסכנות עוני - נבנה גם כאן. לאחרים לא נבנה, כי לא יהיה לנו תקציב בשנה הבאה.

שר השיכון א. עופר:

ב. מואב:
בכל פעם אנחנו שומעים מספרים אחרים ותכניות אחרות, וזאת השאלה העיקרית, גם לגבי ראשל"צ. אינני רוצה כעת להתייחס למדיניות השיכון הכללית. הגשתי הצעה למה"י בכנסת לדון מחדש במסקנות הוועדה בענין ראשל"צ. אם נתייחס רק לנושא הספציפי שבו אנו דנים עכשיו - שמענו בשנה שעברה מפי שר השיכון ומנכ"ל חברת "ערים" על 18 מיליון ל"י, על 40 מיליון, ועל 4-5 מיליון. אינני יודע אם זה מתייחס למה שכבר הושקע שם. אנחנו שומעים מספרים שונים גם על יחידות הבניה שבונים בחולות ראשל"צ, ועל התקופה: פעם מדובר על חמש שנים, פעם על שבע שנים, ועכשיו אומר שר השיכון שזוהי תכנית רב-שנתית. האם יש אפוא או אין תכנית למספר שנים מוגדר?

עמדת בענין זה היא חד-משמעית: אם התחלות הבניה הללו בחולות ראשל"צ מיועדות אך ורק לשיכון פגום וצפוף ולעולים - מה בדבר 10 אלפים התחלות הבניה שאתם מפרסמים עליהן בעתונות ומציעים אותן למכירה?

לשם מה צריך היום בכלל לבנות בחולות ראשל"צ? אני שואל את זה כל הזמן, ועל כך עוד לא קיבלתי תשובה. בפרט שיש היום הרבה דירות ריקות, בלתי מאוכלסות. ומה עושה הממשלה לשיקום אנשים שגרים בדוור פגום וצפוף? אתם אומרים שיש דירות, ואתם מפרסמים מודעות-ענק בעתונות. תאכלסו אפוא קודם את היחידות הללו. אני לא שוכנעת שיש צורך בעדיפות הזאת לבניה בחולות ראשל"צ. לדעתי צריך להקפיא שם הכל עד שיהיה לחץ מס, ובינתיים להכניס זאת לעדיפות אחרונה. אינני

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
18.11.75

ב. מואב:

אומר שלעולם לא צריך יהיה לבנות בחולות ראשל"צ, ואינני מתנגד לחבניה גיבשטיין שרוצה כמו כל ראש עיר שחיה לו עיר גדולה. אבל גיבשטיין עשה בראשל"צ מבחינת תכנון ובניה אחת השערוריות הגדולות של המדינה. עכשיו הוא רוצה פנינו שיוכל להראות בה איך הוא מתכנן עיר יפה, לאחר שהקים את ראשל"צ כפי שהקים.

י. בארי:

השר הזכיר לחץ של עולים לדירות. האם הכוונה היא שתכנון בחולות ראשל"צ בניה לעולים רק אם הדירות האחרות הפנויות כיום באיזור החוף לא יספיקו?

שר השיכון א. עופר:

אילו דירות פנויות?

י. בארי:

אנחנו שומעים שיש דירות בלתי מאוכלסות, ואנחנו רואים שאתה פונה לצייבור ומציע אותן. השאלה היא, אם בכל מקרה תכנון לעולים בחולות ראשל"צ, או רק במקרה שהדירות הקיימות לא תספקנה?

כיצד מסביר השר למה נבנות דירות לעולים באיזור החוף? למה מרכזים את העולים באיזור החוף דווקא? (אני מדבר מבחינת שר השיכון).

איזה סכום הושקע עד היום בחולות

ראשל"צ, בכל הפרוייקט הזה?

א. הרליץ:

בסופו של דבר העניין הוא בעדיפויות, ואני מציעה להקפיד את הנושא של ראשל"צ ולכוון את הידע המקצועי ואת הלהט של חברת "ערים" לכיוון אחר. שתפתח למשל קודם כל את מבשרת-ירושלים, שפגיעה לה עדיפות מבחינה חברתית וציונית-בטחונית גם יחד. הדבר יוסיף גם למעמדה של חברת "ערים" וגם למעמדו של משרד השיכון, כשיש הסכמה כללית בצייבור שלא צריך יותר לפתח את איזור החוף.

שר השיכון א. עופר:

הבעיה איננה חברת "ערים". איננו דואגים כאן לחברת "ערים". הייתי שמח אילו הסכימו כולם על הפסקת גידול האוכלוסיה במרכז הארץ ועל הליכה לגליל ולנגב, לא רק בינינו אלא גם ברחוב, והאנשים יחדלו לדרוש דירות במרכז. כי גם כיום יכול כל אדם למעשה לקבל כל מה שהוא רוצה בעיר פיתוח, בין אם לקנות דירה בתנאים טובים או לקבל אותה בשכירות, אבל כשאנחנו מדברים על כך - טוענים שאנחנו רוצים לגרש אנשים מהארץ.

הממשלה הזאת שמה דגש חזק יותר על

הבניה בגליל, בנגב וברישולים, והורידה כאמור את הבניה באיזור החוף מ-55% ל-33%. מה שנוגע לעולים - על כך אתם צריכים לשאול את שר הקליטה. מבחינתי שלי יותר נוח היה לי לבנות בבאר-שבע, ערד, צפת וחצור. אבל הבעיה כאמור איננה בי.

א. הרליץ:

איך הגיע רווינסטיין למשל למספר כזה רב של קרקעות בחולות ראשל"צ?

שר השיכון א. עופר:

הם קנו. אינני יודע איך. היו גם
קרקעות פרטיות שם, כמו בכל איזור
אחר.

א. אריאלי:

בכל אופן, לא מהמינהל.

שר השיכון א. עופר:

מה שנוגע לפרטום בעתוננים - ברור שיש
דירות בצנרת, וגם בעתיד שיכון-עובדים
ורסקו וכו' ימשיכו לבנות גם ברצועת החוף, כל זמן שאנחנו איננו בנותנים
לכך כסף, והם יציעו את הדירות למי שירצה לקנות. גם זכאי שיכון אנו
שולחים היום לקנות דירות ממי שהם רוצים. אנחנו רק דואגים לכך שיהיו
הפרשים עצומים במידת הסיוע בין רצועת החוף ובין ערי פיתוח. מפרסמים
מה שיש במלאי. אני רוצה שיהיה ברור: אין דירות לא מאובלסות. יש מלאי
אופרטיבי. בענין זה יש לי ויכוח עם שר הקליטה. אני כשלעצמי חושב
ש-3,000 דירות זה מלאי אופרטיבי גדול מיד, אבל שר הקליטה חושב אחרת,
משיקולים שונים. גם לנו יש מלאי, מלבד לעולים, של 2,000 יחידות לכל
מיני יעדים: עד שהאיש יוצא מהדירה, ועד שמפצים אותה ונכנסת המשפחה
החדשה - מלאי כזה בהיקף של אלפיים דירות אין פירושו דירות ריקות.
אני מנסה להגיע בערי פיתוח למצב שיהיו לנו אלפיים דירות ריקות שיעמדו
לרשות נדרשים בשנה הבאה. למורים למשל יכולנו כבר השנה לספק דירות
בראשית שנת הלימודים. יש אפוא מלאי דירות בבניה, שעומד לרשות משרד
הקליטה עבור עולים. אלא שאם יש דירות באשדוד - זה לא פותר את הבעיה
של אנשים שגרים בשכירות בח'א, או אפילו בחובות. אנשים אינם רוצים
לעבור. הם הסתדרו במקום מסויים בעבודה ובבניה, ולפעמים יש בעיה
להעבירם גם מת'א לרמת-השרון. יש לנו שיחות רבות בענין זה עם משרד
הקליטה, והבעיה איננו בנו.

ב. מואב:

אבל אם מדברים על הבניה של משרד
השיכון - זוהי מחצית הבניה באיזור
החוף.

שר השיכון א. עופר:

אני אומר שמחצית הבניה הציבורית היא
באיזור החוף. אינני יודע בכלל אם

וכמה נבנה בראשל'צ.

מדברים כאן על פרוגרמה. בשנה שעברה
עמדנו בלחץ עצום לספק דירות לעולים. היום לדאבוננו אין לחץ כזה.
משום כך אני מדבר על תכנית רב-שנתית, כי אינני יודע בכמה שנים מדובר.
היו לנו שנים של עליה גדולה; כשנכנסתי לתפקידי הייתה הבעיה העיקרית
איך לגמור מהר דירות לעולים. אני מקווה שהמצב הזה יחזור. משום כך
אינני יכול לדבר על חמש או שבע שנים, ולכן אני חוזר ואומר: תכנית
רב-שנתית. בפרוגרמה של השנה היו לנו למשל 400 דירות באתר זה של חברת
"ערים", ולא ביצענו. כשאנחנו מכינים פרוגרמה - עלינו להביא בחשבון
שהיו מקרים שרשיונות לא יתקבלו בזמן וכו', ולכן אנחנו מכניסים
בפרוגרמה מספר גדול יותר של דירות. באוקטובר אנחנו "סוגרים" את
הפרוגרמה; בעת סגירת הפרוגרמה השנה לא כללנו כבר את ראשל'צ. אלה הם
דברים שמתנים כל הזמן. אני עצמי עדיין אינני יודע מה יהיה בשנה
הבאה. אני מדבר על 4,000 התחלות בניה לעולים. אם זה יאושר - משרד
הקליטה צריך להגיד לי אם הוא מסכים או לא מסכים לאתרים שאני מציע.

הוא הדין במשכנות עוני. היום כותבים
בעתוננים על שקמונה. בשבילי חיפה איננה בעדיפות ראשונה בנושא משכנות
העוני; ירושלים ות'א במצב חמור הרבה יותר. לכן המספרים משתנים גם
אצלי. אני רק יכול לומר: במגמה הכללית אין שינוי, בהחלטה שלא יותר
משליש הבניה תהיה ברצועת החוף, מאשדוד ועד הקריות, כולל אור-עקיבא,
רמלה ולוד וכו'.

שר השיכון א. עופר:

בענין ההשקעות, כמה כבר הושקע - עניתי פעם לשאילתה של ח"כ הרליץ, ומסרתי את המספרים שקיבלתי מחברת "ערים".
עד היום יש התחייבויות על 6-7 מיליון, ובפועל הוציאו כ-5,5 מיליון.

וזו עלול להגיע מכסימום עד 10 מיליון.

א. אריאל:

דובר על 40 מיליון.

א. הרליץ:

אולי ביחד עם הפרוגרמה של בניה כולה.

שר השיכון א. עופר:

עכ"פ, מהתקציב של השנה הזאת הוצאנו כאמור את ראשל"צ; לא נבנה שם השנה. ומה שנוגע לשנה הבאה - בין הפרוגרמה ובין הביצוע עובר זמן לא מעט.

ב. מואב:
אנחנו פונים כאן לשר השיכון בשני החפיקים שלו: גם בנוגע לתכניות השיכון שמשרד השיכון יוזם, וגם מבחינה זו שהמנכ"ל יושב גם כחבר בוירקטוריון של חברת "ערים", ולכן גם הבניה הפרטית בראשל"צ היא מעניינה של הוועדה הזאת. זוהי קרקע של המדינה שחברת "ערים" הופקדה עליה כדי לתכנן ולהכין בה תשתית. והשאלה היא אם שר השיכון נותן או לא נותן אור-ירוק לחברה פרטית בעריפות ראשונה באיזור ראשל"צ.

שר השיכון א. עופר:
איננו נותנים שום עדיפות ראשונה. עובדה שהפעלנו השנה בניה של 25 אלף יחידות, ולא הפעלנו אף יחידה אחת בראשל"צ. אלא שלא הסכמתי להצעה להוציא את ראשל"צ בלבד מכלל מדינת ישראל בענין זה, והרוכ בוועדה הזאת תמך ב"י. ראשל"צ נחשבת כאחד הריכוזים במרכז הארץ, וכך נתייחס אליה. עובדה שבנס-ציונה, שהיא קטנה מראשל"צ, הפעלנו יותר בניה. לאחר שהוסכם עקרונית שחולות ראשל"צ הם חלק מהפרוגרמה שלנו - כשנבצע את הכל, נבצע גם את זה.

י. בארי:
למעשה הויכוח על הקונצפציות הוא על איזור המרכז בכלל. נגענו בענין ראשל"צ מפני שהוא נפל לידינו, לא משום שהתכוונו דווקא לראשל"צ ולא למקום אחר. אותה בעיה במהותה קיימת גם באפק.

הי"ר י. ארידור:
לסיכום אני מציע שלא נגיד שום דבר על המדיניות הכללית של משרד השיכון, כי על כך לא דנו. בנושא שלפנינו אני מציע לסכם שהוועדה רוממת לפנייה את האינפורמציה שמסר שר השיכון בענין ראשל"צ כאינפורמציה שמחייבת את משרד השיכון.

מחליטים: לקבל את הצעת הסיכום של הי"ר: "הוועדה רוממת לפנייה את האינפורמציה שמסר שר השיכון בענין ראשון-לציון כאינפורמציה שמחייבת את משרד השיכון".

2. חוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה) (תיקון מס' 2)

א. הרליץ:
 זמן רב נעדרתי מישיבות הוועדה, ואינני יודעת אם דנו בדברים שאני רוצה לומר, אבל אני כשלעצמי לא השתכנעתי מן הצורך בחוק הזה כלל. בענין זה החלפתי דברים עם ראשי ערים רבים, וגם הם לא ראו כיצד יהפלו לבצע חוק כזה. מכל מקום, הייתי מבקשת להזמין לכאן אנשים נוספים המופקדים על בטחון הפנים של המדינה (אני מתכוונת לאלוף רחבעם זאבי, שהיה היוזם של החוק הזה). אינני מוכנה לתת יד להמשך הפיצול של תפקידים ומשימות, כולל משימות בטחוניות, במדינה. לא ברור לי, לאחר שצה"ל מגייס אנשים בגיל מסויים להג'א, איך יגייסו את כל הפסחים שישארו לשמירה לפי החוק הזה, כמוד שלישי או רביעי המופקד על בטחון הפנים.

מה גם שהחוק הזה איננו מטיל את חובת השמירה אלא על גברים, ומשאיר אותה כדרך התנדבות בלבד לנשים. אני רואה בזה דבר גרוע עקרונית. אינני מקבלת את ההערה של שר הפנים שהאשה צריכה לשמור על הילדים בבית; גם האבא יכול לשמור עליהם פעם בשבועיים. אני רואה בזה ענין עקרוני, לא רק מסעמים של שוויון הנשים. אלא אם יופעל החוק הזה - אני רואה צורך בהפגת רגשות הפחד אצל נשים רבות, דווקא עי"פ שיהיו שותפות פעילות גם במלאכת השמירה. נדמה לי שאפשר כבר להוכיח שהמסמך האזרחי תרם בענין זה רבות להרגשת הבטחון הכללית בישוב, ואינני רואה טעם לכך שאנחנו משקיעים כל כך-הרבה באיסון צבאי של חיילות אם אח"כ אין מנצלים את הידע הזה. אנו יודעים איך השפיעו לרעה במלחמת יום הכיפורים רגשות חוסר הסיפוק בקרב הנשים, והרי הרגשה טובה בעורף היא דבר חשוב ביותר בארצנו. אנחנו גם יודעים את זעקות המחאה שהשמיעו ארגוני נשים בתום מלחמת יום הכיפורים.

היו"ר י. ארידור: בענין זה היה לנו בירור בישיבה קודמת.

א. הרליץ: חבל רק שהפרוטוקולים אינם מגיעים בזמן.

היו"ר י. ארידור: רשמנו לפנינו את ההערה בענין הפרוטוקולים, ויכולים רק לבקש שהפרוטוקולים יגיעו יותר מהר.

שלושה עניינים נשארו פתוחים בענין זה: האחד - בקשתו של ח"כ קורן להוריד את הגיל המכסימלי מ-65 ל-60; השני - שאלת המימון הכספי של הנטל שיתחייב מן החוק הזה; באיזו מידה חייבות יהיו לשאת בו הרשויות המקומיות; והשלישי - שאלת הזכויות לנפגעים עפ"י החוק הזה, אם צריך לחול עליהם חוק הנכים (תגמולים ושיקום) כמו בצה"ל, או חוק אחר.

ד. קורן: אני מבקש לערער על ההחלטה שנתקבלה בישיבה הקודמת בענין הגיל. מאז הישיבה הקודמת התעניינתי מה קורה בשטח. שוחחתי עם אנשים הקשורים בנושא השמירה בישובים. רבים מהם טענו שהחוק כולו איננו דרוש, ומוטב לבנות הכל על התנדבות. דווקא אנשי המסמך האזרחי הם טענו שאינם צריכים את החוק. אבל היה מי שאמר שטוב אולי שחוק כזה יהיה. לאחר השיחות הללו התחזקתי בדעתי שכל הענין של הגבהת הגיל מ-55 ל-65 הוא מיותר; צריך בכל זאת להשאיר מספר דברים להתנדבות. ואם מדובר בימי חירום - הרי ידוע שבשעות חירום מתנדבים האנשים יותר, חלקם לשמירה וחלקם לתפקידים אחרים. עכ"פ, כיוון שנציג משרד הפנים טען שאנשי הישובים הם שדרשו זאת

ד. קורן:

— גזקתי את הדבר עם אנשי הישובים, ומצאתי שלא הם דורשים את זה. אם אומרים לי שהמטרה היא להגדיל את מספר המגזיטיים לשמירה — אני מוכן לפשרה: עד גיל 60, ונראה אם בכלל העניין הזה נחוץ. לא נראה לי שבזמני חירום, כשכל הגברים בגילים המתאימים יגוייסו, יימצא בישוב קטן אדם אחד בן 62 שלא ירצה להתנדב לשמירה גם בלי החוק הזה. ואם מדובר בזמנים רגילים — יש לנו מספיק אנשים.

כאמור, הייתי מעדיף להשאיר את הגיל המכסימלי על 55; אבל כפשרה אני מוכן להסכים ל-60, לא יותר.

היו"ר י. ארידור:
בשיחה שהיתה לי עם שר המשטרה הוא לא עמד על גיל 65 דווקא. בכל אופן, הוא אמר שלא יסתייג אם הוועדה תחליט על 60.

ב.צ. קשת:
אם כך, אני מציע באמת שנתאחד סביב ההצעה של גיל 60.

מר מרקוביץ:
אני רוצה להסביר מנין המידע על "רצון הישובים" שמסרתי בישיבה קודמת. בוועדה ראש המועצה האזורית גלבוע, וכן נציג של מרכז השלטון המקומי, ס/א (מיל.) ענבר, כמו גם נציג מג'ב נ/מ חדר שחי את הנושא הזה.

ד. קורן:
עם חלקם דיברתי גם אני.

מר מרקוביץ:
בשלב שני השתתף בוועדה שמונתה ע"י ועדת השרים גם אלוף רחבעם זאבי, וכן נציגי משרד המשטרה ומשרד המשפטים.

א. הדליץ:
ומפקד הג'א?

מר מרקוביץ:
להג'א אין מעמד בעניין זה.

לשאלת הגיל המכסימלי: עמדת המוצא של כולנו היתה שכל מי שמסוגל לעבוד — מסוגל לשמור. גיל הפרישה היום הוא 65. מדובר כאן בשמירה בלילה, ולא דווקא על שמירה ממש אלא גם תפקידים ארגוניים ומינהליים שמסכיב לשמירה. צריך גם לזכור שהגדלת הגיל פירושה גם הקלת העומס. ודווקא בישובים החקלאיים קשה לאדם לשמור לעתים קרובות בלילה ולעבוד בבוקר בשדה.

ד. קורן:
שם הוא מתנדב בלאו הכי. 99% מהאנשים בישובים החקלאיים מתנדבים בלאו הכי.

מר מרקוביץ:
הבוקר ביקשתי פרטים ממרשם האוכלוסין. יש במדינה 65 אלף גברים בגיל 60 עד 65; יש 54 אלף גברים בגיל 55 עד 60. יש אפוא יותר גברים בגילים 60 עד 65 (ייתכן שזה קשור במלחמת השחרור וכו').

מר מרקוביץ:

אחד השיקולים, אם כי לא היחיד, הוא שבזמן מלחמה, כשרוב הגברים מגויסים, הנטל הזה נעשה כבד במיוחד, ואז תפקידי השמירה נופלים לא על כל הגברים בגיל 18 עד 65, אלא רק על הקבוצה הקטנה שמעבר לגיל הגיוס. וככל שנרחיב את הגיל - קל ומעשי יותר יהיה לבצע את השמירה.

צריך גם לזכור שלא מדובר פה בכוח-מחץ למלחמה במחבלים, אלא בתפקידים של התראה וכדומה.

חוק עזר כזה קיים היום בכ-120 רשויות מקומיות, ללא כפיה. הוא נחקק בהן ביזמתן הן. ישובים רבים משתמשים בחוק הזה נוסף למשמר-האזרחי. למשל: בעפולה אמרו לי אנשי המקום שכדי למלא את כל עמדות השמירה במשמר האזרחי נאלצו להפעיל את החוק הזה, מחוסר מתנדבים במספר מספיק. בחוק המשמר האזרחי נאמר שאפשר לשלוח אליו אנשים גם עפ"י החוק הזה, וכך נוהגים ישובים רבים.

ב.צ. קשת: אולי אפשר לכתוב שהחוק חל רק עד גיל 60, אבל בשעת חירום יש סמכות בידי מישהו לקחת אנשים גם עד גיל 65?

היו"ר י. ארידור: החוק כולו מכוון בעיקר לשעת חירום. מכל מקום, אני מציע שנצביע עכשיו על שתי ההצעות זו מול זו: גיל 60 לעומת 65.

מחליטים: הגיל המכסימלי לחובת שמירה יהיה 60.
זכות הסתייגות: משרד הפנים (גיל 65).

ב. מואב: אני מצטרף להצעתה של ח"כ הרליץ בדבר החלת חובת החוק גם על נשים.

א. הרליץ: אני מציעה שנתקן את סעיף 7 של החוק העיקרי ונגיד בן "לא חוטל חובת השמירה אלא על אדם שהוא בגיל 18 עד 60", במקום "... אלא על גבר".

מר מרקוביץ: החוק משנת 1961 קובע שחובת השמירה חלה על גבר. ואם רוצים להציע חיקון - נראה לי שלא כאן המקום לזה.

היו"ר י. ארידור: זכותה של הוועדה להתייחס לנושא זה כאן, לאחר שהגשתם הצעות חיקונים לחוק.

מר מרקוביץ: החוק מאפשר לנשים להתנדב. הוא אומר במפורש שיש גם קטיבוריה של התנדבות, נוסף על אלה שהוא מוטל עליהם כחובה, כמו מבוגרים יותר או צעירים יותר וכו'.
הסלת חובה כזאת על נשים איננה דבר פשוט. מה בנוגע לנשים בהריון, או נשים שיש להן ילדים רבים בבית?

אשה שיכולה לצאת לעבודה קשה ולהיות
עוזרת-בית כשיש לה ילדים קטנים משלה

א. הרליץ:

- יכולה לצאת גם לשמירה.

ע"כ את מטילה עליה גם את העבודה
הקשה וגם את השמירה.

מר רותם:

הרי מדובר בזמן חירום, כשכל הגברים
בגיל 18 עד 60 למעשה מגוייטים, והאשה

מר מרקוביץ:

נשארת בבית מטופלת בילדים. האם אז צריך להטיל עליה עוד את חובת
השמירה? הבעיה במקרים כאלה היא איך לעזור ולהקל על האשה, ולא להטיל
עליה חובות נוספות. ענין השמירה של נשים צריך להשאר בהתנדבות.

בשבוע שעבר העליתי אני את הנושא
הזה. אבל לאחר שסקלתי את הענין

א. גיבלבר:

שנית הגעתי למסקנה שאין מקום לחייב את הנשים בחוק הזה, אלא להשאיר
זאת להתנדבות בלבד. הרי החוק הזה מכוון לא רק לזמני חירום ממש, שאז
בלאו הכי ההתנדבות גדולה יותר, אלא גם לעזור למשמר האזרחי בזמן
החירום הרגיל של היום. בפרט שגם בגיוס לצה"ל לא חייבנו את כל
הנשים, אלא עד גיל מסויים, ושחררנו נשים דתיות וכו'. ענין קביעת
הגבולות של שחרור הוא מסובך ביותר, ולכן אני מציע להשאיר את הענין
להתנדבות בכל הנוגע לנשים.

דבריו של מר מרקוביץ חיזקו אותי עוד
יותר בדעתי שאכן צריך להחיל את חובת

ב. מואב:

החוק גם על נשים, פרט לאשה בהריון - שאז זוהי סיבה של בריאות. מדובר
באן בחובה של פעמיים בחודש. לא מדובר על אלמנות, אלא על נשי קטנות
ולא-נשואות, שהן הרוב, ולא קשה לבעל לשבת עם הילדים פעמיים בחודש
כדי שהאשה תצא לשמירה. ע"כ אפשר יהיה לגייס מספר הרבה יותר גדול של
אנשים לשמירה.

כולנו היינו רוצים שגם הנשים ישמרו.
אבל יש דבר נוסף שמפריע לי, נוסף על

ב.צ. קשת:

הנימוקים שהשמיע ח"כ גיבלבר: אנחנו יודעים את הבעיה של צעירות
שמצהירות שהן דתיות ומשתחררות מהצבא. הארו לעצמכם מה עלול לקרות
בישוב קטן כשצעירה אחת כזאת תשחרר משמירה בגללה היותה דתית. אני
משוכנע שרוב הנשים יתייצבו לשמירה בהתנדבות בשעת חירום. אנו מכירים
את הציבור שלנו ואת התנהגותו השונה בימי רגיעה ובימי חירום. לכן אני
מציע להשאיר את המצב כפי שהוא. אם יש לח"כ הרליץ השגה על החוק
העיקרי המוציא מן הכלל את הנשים - היא יכולה להעלות את הענין בפורום
אחר.

אני תמה קצת על ח"כ הרליץ. מצד אחד
את עומדת בראש חנועת המתנדבים במדינה

ד. קורן:

ומכירה את הנושא, וקודם טענת בכלל שהחוק כולו מיותר וצריך להשאיר הכל
להתנדבות. ומצד שני את דורשת לכלול בו גם את הנשים. מבחינה טכנית
אני סבור שזהו נושא חדש.

זה לא נושא חדש. העליתי אותו עוד
בכנסת.

א. הרליץ:

ד. קורן:

הנושא כולו כבד הרבה יותר ומחייב דיון יסודי. אני עצמי חי במשק שבו הנשים שומרות, והעניין עולה יפה גם אם לא כולן שומרות. גם אשה בהריון יכולה לשבת ליד הטלפון. אבל הכל על בסיס התנדבותי. אני מצטרף אפוא להצעה שלגבי הנשים ישאר הדבר בגדר של התנדבות בלבד. מה גם שאם נטיל זאת עליהן כחובה - שוב לא יהיה שוויון בחובות, כיוון שעל רבות מן הנשים זה יהיה נטל בלתי נסבל. והרי מדובר לא רק בנשים בהריון; יש גם נשים מיניקות, נשים שיש להן ילדים רבים והבעל במילואים, וכו'.

א. הרליץ:

כל זמן שיש נושאים שהם בהתנדבות ומולם נושאים שעבורם משלמים - אין סיכוי רב להתנדבות. ומה שנוגע למעמד האשה - כאן אנחנו מפגרים לא רק אחרי הטובות שבמדינה, אלא גם אחרי הפחות-טובות, כי אנחנו נשארנו עומדים במקום אחד גשעה שהעולם התקדם לכיוונים שאינם ידועים כלל בארץ. אבל אינני רוצה לעייף את הוועדה בנושא זה של מעמד האשה; על כך יהיה דיון במליאת הכנסת. מכל מקום, ברגע שאנחנו באים להפוך עניין מהתנדבות לחובה - כל התייחסותנו לנושא משתנה מהקצה אל הקצה. אני הייתי בעד זה ששירות נצה'ל יהיה בגדר של חובה, ואילו המשמר האזרחי כולו - בגדר של התנדבות. אבל ברגע שמביאים לנו את החוק הזה והופכים את עניין השמירה כולו לחובה - צריך להחילה באותה מידה גם על הנשים. בדרך שברגע שמחייבים אנשים - מידת ההתנדבות יורדת מאוד; אל יהיו לכם ספקות בעניין זה.

אבל החוק הזה א ננו חדש.

ד. קורן:

א. הרליץ:

אבל כאן מציעים לתת לו יותר שיניים, אחרת לא היו מביאים לנו תיקונים. ואני רוצה ערך בטחוני עליון בכך שהאשה גם היא תצא לשמירה פעמיים בחודש, ותרגיש עצמה שותפת. עי"כ נעזור לה לשמור על ביתה ועל משפחתה ביתר שקט מכפי שהיא עושה היום. אני רוצה להדגיש שאחרי מלחמת יום הכיפורים יצאו ארגוני הנשים כולם, כולל הדתיים, בדרישה שהנשים יגויסו ולא יעשו מה שהן עושות בהתנדבות בלבד. אתם מדברים כל הזמן על אשה שיש לה הרבה ילדים ואננה מסודרת, אבל אתם שוכחים שאשה כזאת בדרך כלל חייבת לצאת לעבודה יום-יום כדי לפרנס את משפחתה, ואתם מתעוררים לרחם עליה רק כשעולה עניין השמירה.

אני חוזרת אפוא להצעת לחקן את סעיף 7 בחוק העיקרי, כפי שחובת השמירה תחול על כל "אדם" במקום על כל "גבר", ונשים שלא יוכלו לשרת מסיבות בריאות יקבלו שחרור ע"י ועדה מתאימה.

מחליטים: לא להחיל את חובת השמירה עפ"י חוק זה על נשים; השמירה לגבי נשים תישאר במסגרת של התנדבות.

הסתייגות: א. הרליץ

נשאר לנו לסכם עוד בעניין הנטל התקציבי הנובע מהפעלת החוק, וכן עניין זכויות הנפגעים.

הי"ר י. ארידור:

מר מרקוביץ: היום קיימת התארגנות מבחינת ההצטיידות במבנים, נשק וכו', בכל הרשויות המקומיות. החוק הזה איננו מטיל עליהן מעמסה מיוחדת. ביחד עם מר מליון ליבנו את כל הבעיות והגענו למסקנה משותפת שהנושא הזה איננו מטיל נטל כספי מיוחד. ובעיות קטנות לא משמעותיות אפשר לפתור בדרך מינהלית.

כלומר, דבריו הם על דעת מרכז השלטון
המקומי?

היו"ר י. ארידור:

כן.

מר מרקוביץ:

חברי הוועדה קיבלו ממך לוי ממשרד
הפנים עבודת מחקר שערך בנושא הנפגעים

היו"ר י. ארידור:

וזכריותיהם לפי החוקים השונים. בשם הוועדה אני רוצה להודות לו על
עבודתו הטובה שעשה.

ערכתי השוואה בין חוק התגמולים לנפגעי
פעולות איבה, החוק שאליו מפנה חוק

מר לוי:

השמירה, ובין חוק הנכים (תגמולים ושיקום) וחוק משפחות חיילים שניספו
במערכה, החלים על חיילים במדים. הבדיקה הראתה שמבחינת הזכויות
הכספיות ופעולות השיקום וכו' אין כמעט הבדל בין החוקים השונים, משום
שחלק גדול מן הסעיפים של חוק הנכים (תגמולים ושיקום) וחוק משפחות
חיילים חל אוטומטית גם על חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה. כך
שאין כאן הפליה. ההבדל הוא בגורמים שמטפלים באנשים הקשורים בחוקים
השונים. בעוד שבחוק תגמולים לנפגעי פעולות איבה מטפל שר העבודה בצד
השיקומי והמוסד לביטוח לאומי בצד הכספי, הרי שהחוקים האחרים נמצאים
בתחום טיפולו של אגף השיקום שבמשרד הבטחון. לדעת משרד הבטחון צריך
להשאיר את תמצב כמות שהוא, משום שמשרד הבטחון רואה עצמו אחראי
לאנשים נושאי מדים בלבד.

בענין הנטל התקציבי אני חולק על מר
מליון. בשנים האחרונות אני נתקל במצב

ב.צ. קשת:

שבכל פעם שאני מעיר על נקודה מסוימת אומרים לי: זהו דבר קטן, אם
חיקון - הוא צריך להיות יסודי, ולא כאן. אצלי זהו ענין עקרוני: לא
ייתכן שרשות מקומית תטפל בצד התקציבי של בעיות הבטחון. אני מבין
שבחלק מן המקרים הוא צריך לטפל בצד הארגוני, אבל בשום פנים לא בתקציב.
ייתכן שהרשויות המקומיות אכן יכולות לבלוע את ההוצאה הכספית הקטנה
הנובעת מהפעלת החוק הזה; אפשר לטעון: יש לרשויות המקומיות גרעון של
כל-כך הרבה מיליונים - יהיה עוד קצת. אבל אני טוען שאין זה בכלל
מתפקידו של מקום כלשהו לשאת בהוצאות של בטחון, כמו מקלטים, הג'א,
שמירה וכו' רק משום שהוא נמצא במקרה באיזור יותר מסוכן. ושנית,
אסור שייווצר מצב שעקב קשיים כספיים של רשות מקומית כלשהי ייפגע
בה נושא הבטחון. אני יודע את הגישה: במקרה כזה נלחץ על משרד
הפנים ונוציא עוד קצת כסף. רבותי, זוהי גישה שהיתה טובה אולי כלפי
הממשלה הבריטית, כשדצינו מכסימום עצמאות לרשויות המקומיות שלנו,
אבל לא היום. וכיוון שלא נתקלתי עד היום בשום החלטה שאיננה עולה
כסף - גם ההתנדבות עולה כסף - אני עומד בכל תוקף על כך שזה ייכתב
במפורש: שהתקציב לכל ההוצאות הללו הוא על רשות ממלכתית מרכזית.

מה שנוגע לזכויות נפגעים - אני מצטרף

לדברי היו"ר בשבח העבודה הטובה והיפה שהכין לנו מר לוי. אין לי
מכשירים לבדוק אם מר לוי צדק בבדיקות שערך, ולכן אני חייב לקבל את
דבריו. יחד עם זה, אני מבין מדוע משרד הבטחון איננו מעוניין בחוספת
"קליינטים". אבל עובדה היא שהגישה היסודית שונה במוסדות השונים כלפי
הנפגעים שהם מטפלים בהם. אגף השיקום של משרד הבטחון, בעיקר בתקופה
האחרונה, עושה הכל כדי שה"לקוח" יצא שבע-דצון. אינני שוח שאותו יחס
מקבל אדם כשהוא נזקק למשרד העבודה או למוסד לביטוח לאומי. וכבר
שמעתי על מקרים בהם המוסד חשב שמתפקידו להעמיד עו"ד מעולה כדי
שהנפגע לא יקבל את העזרה, ואף היו פסקי-דין שנזפן במוסד לביטוח
לאומי על כך. ברגע שאדם יוצא לשמירה לפי החוק - הוא חייל לכל דבר,
כמו כל חייל שיצא לטעוה. זאת דעתי.

ב.צ. קשה:

נקודה נוספת, שאינה קשורה לזכויות הכספיות, נוגעת לזכויות של כבוד, של מעמד, של הערכה, של זכות כניסה למקומות מיוחדים שנפגעי צה"ל נהנים ממנה, כמו בית-הלוחם, שק"ם וכו'. לא צריך לראות רק את הצד החמרי של הבעיה.

היו"ר י. ארידור: לגבי זכות הכניסה לבית-הלוחם לנכי צה"ל - כאן יש שיקולים אחרים, שאינני רוצה להיכנס אליהם עכשיו.

י. בארי: למען האינפורמציה: מתנהל עתה מאבק גם מצד ארגונים נוספים הרוצים להיכלל במסגרת טיפול אגף השיקום של משרד הבטחון ולצאת מתחום טיפולן של רשויות אחרות, וידוע לי על התנגדות אגף השיקום לכך, כיוון שהוא מטופל בדי והותר נזקקים וספק אם יצליח להיערך לטיפול גם בנפגעים אחרים. עכ"פ, הנושא בהיקפו הרחב נראה לי שחורג בכלל מתחום טיפולה של ועדת הפנים.

היו"ר י. ארידור: אני מציע שבנושא התקציבי תסמיך אותי הוועדה להביע בכנסת כשאביא את החוק את משאלתה החו-משמעית שההוצאות לביצוע החוק הזה יכוסו ע"י התקציב הממשלתי, והוועדה תחזור לבדוק את הנושא בפירוט ללא קשר עם החוק הזה. לא הייתי רוצה שנטפל בענין זה בחוק, כיוון שהצד התקציבי שייך למעשה לתקציב ולא לחוק הזה.
מה שנוגע לצד המשפטי של זכויות הנפגעים - קשה מאד לפתוח פתח בחוק הזה, ולא הייתי רוצה לפרט יותר.

א. גיבלבר: הייתי רוצה לשכנע את ח"כ קשת להסתפק בהבהרות שנתן לנו מר לוי. צה"ל חייב לטפל בנכי צה"ל. חוק השמירה מקיף את כל אזרחי ישראל, ואיננו יכולים להכניס את כל אזרחי ישראל במסגרת הטיפול של משרד הבטחון. אנחנו צריכים רק להקפיד על כך שאותן הזכויות שיהיו לנפגעים עפ"י החוק הזה לא יפלו משום זכויות אחרות, שהזכויות במסגרת המוסד לביטוח לאומי יהיו כמו הזכויות שניתנות במסגרת משרד הבטחון. אבל מה שנוגע לטיפול ממשי - משרד הבטחון מטפל רק בנכים של צה"ל שאינן פורמציה מיוחדת, ולא הייתי מציע לערוב.

מר מרקוביץ: שוחחתי עם מנהל אגף השיקום במשרד הבטחון, והוא העלה את הנקודות שהעלו ח"כ גיבלבר ומר לוי, הן בענין הזכויות המשפטיות השוות בכל החוקים והן הבעיה שכל הגופים המטפלים היום בנכים רוצים לעבור לטיפול משרד הבטחון, אבל הוא לא יוכל לעמוד בנטל. משרד הבטחון מטפל כאמור עקרונית רק במגוייסיים לובשי מדים, והוא עומד על כך.

לשאלה התקציבית: בשנה שעברה, כשהתארגן המשמר האזרחי, פנינו לכל הרשויות וקבענו שיהיה מימון מלא בכל מה שקשור בהתקנת מחסני נשק, רכישת ציוד בסיסי (ריהוט וציוד) וכו'. מימנו במאה-אחוז את כל ההוצאות הכרוכות בכך.

ב.צ. קשת: אני מבטיח לך שבכל רשות מקומית תמצא סעיף של הוצאה בנושא זה.

מר מקוביץ:

נכון. אבל הרי גם הצד הארגוני ישנו. גם לפי החוק הזה הרשות המקומית תעסוק בצד הארגוני. אבל בצד המבצעי מטפלים הצבא והמשטרה. אני באמת מאמין שההוצאות הארגוניות של שליחת הזמנה לאיש להופיע לשמירה וכו' יהיו באמת שוליות. הנושא הזה עליה גם בוועדת מל"ח, ואז סוכם שגם שם בהשקעות הבסיסיות להקמת מבנים ורכישת ציוד בסיסי הממשלה תשתתף ב-50%, וההוצאות הארגוניות גם שם אינן כלולות בחוק.

ז. מליון:

אנו מודים לח"כ קשת על תמיכתו בנו. עמדתנו היא שמוטב כמובן שהדברים יהיו כתובים בחוק. אנחנו מנהלים עכשיו מו"מ עם משרדי הממשלה, ואין ספק שגם הנושא הזה ייכלל בו. האמת היא שקיימים הסדרים כתובים. הובטח לנו ע"י משרד הפנים שהסדרים אלה יורחבו וייכתבו בצורה יותר ברורה. אבל אילו עמדנו על כך כבר בחוק הזה שהדברים ייכתבו במפורש - אין ספק שהפעלת החוק הייתה נוחה עד לאחר מיצוי הבירורים עם האוצר.

יש לנו ספק גם בנוגע למלים "הרשות המקומית תסדיר את השמירה". מלים אלו ניתנות לפרושים ללא הגבלה; יכול מישהו לכלול ב"הסדר" גם קניית נשק וכו'. הרשות המקומית איננה מוגנת היום כלל. אבל כדי לא לדחות את קבלת החוק סיכמנו כאמור שבשלב זה נסתפק בהסדרת האחריות הכספית ע"י הסדרים בין הנוגעים בדבר, ובוודאי נקבל ברצון את הצעת היו"ר שזה יירשם בצורה זו או אחרת.

היו"ר י. ארידור:

אני גם מבקש שאם לא תהיו שבעי-רצון מההסדרים - אל

תהססו לפנות אלינו.

ז. מליון:

חודה. כאמור, הסכמנו לכך רק כדי להחיש את קבלת החוק, כיוון שדיונים נוספים עם האוצר היו רק מסבכים אותנו עוד יותר.

מ. טמיר:

אינני רוצה לחזור על דברים שאמר מר לוי, אלא להוסיף דבר אחד: כשטיפלנו בזמנו בחקיקת חוק נפגעי פעולות איבה הייתה החלטת ממשלה מ-8.2.70 להעניק לנפגעי פעולות איבה אותן זכויות שיש לפי חוקי השיקום. משרד הבטחון איננו בנוי לקבל עליו את נפגעי פעולות האיבה. מה שאין כן המוסד לביטוח לאומי, ובפרט שיעורו של משרד הבטחון הוא להעניק תגמולים לנכים של צה"ל בלבד. וההתנגדות של משרד הבטחון בעינה עומדת.

ב.צ. קשת:

אני עומד על הצעתי בעניין התקציב. מה שנוגע לזכויות הנפגעים - אני מבקש שהות לבחון באיזו מידה אפשר להוסיף על זכויות הנפגעים מבלי להעמיס את הטיפול על משרד הבטחון.

מר לוי:

אפשר להוסיף רק הנחיה למוסד לביטוח לאומי להוסיף מבחינת היחס, כיוון שמבחינת זכויות כספיות אין כאמור הבדל. השק"ם איננו זכות ממשלתית, אלא זוהי רשת שיווק של מערכת הבטחון.

מר מקוביץ:

אני מבקש רק להעיר שבעניין התקציבי לא דיברנו עם האוצר.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

היו"ר י. ארידור:

נציג משרד האוצר הוזמן
לישיבה, והיתה לו הזדמנות

לשכנע אותנו. הוא לא עשה כן.

אני מעמיד להצבעה את הצעתו
של ח"כ בענין התקציב, שייאמר במפורש בחוק שהתקציב הקשור לביצוע החוק
הזה יחול על המדינה.

מחליטים: להוסיף סעיף מיוחד בחוק האומר שהתקציב הקשור
בביצוע החוק הזה יחול על המדינה.

זכות הסתייגות: שר הפנים

3. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 18)

מר שפט:

עוד ב-1963, כשהכנסת קיבלה
את חוק שירות המדינה (מסמעת)
נכלל בו סעיף 75 שאמר כי הממשלה באישור ועדת העבודה של הכנסת רשאית
בהודעה בהשומות להורות כי הוראות חוק זה או מקצתן יחולו על עובדי
הרשויות המקומיות, שעליה ניתנה הוראה לפי סעיף 3 לחוק המינויים.

מטעמים שונים הממשלה לא
הטילה את חוק שירות המדינה (מינויים) עד היום על רשות מקומית כלשהי.
בשלב מסויים היועץ המשפטי לממשלה אף חיונה את דעתו שאי-אפשר להחיל
אותו על הרשויות המקומיות, בגלל השוני במבנה של השירות. התוצאה היתה
שחוק שירות המדינה (מסמעת) אי-אפשר היה להחיל על הרשויות המקומיות,
למרות שהעקרון נקבע כאמור כבר ב-1963. מאז ועד היום מנסה משרד הפנים
בדרכים שונות להחיל את חוק שירות המדינה (מסמעת) על הרשויות המקומיות,
ולא עלה בידו, משום שלגבי עובדי המדינה יש נציגות מרכזית של שירות
המדינה, מה שאין כן ברשויות המקומיות, שהן ארגוני קאוטונומיים. ייתכן
שצריך היה להקים ארגון נפרד לכל רשות ורשות, אבל מבחינה מעשית זה לא
מתקבל על הדעת.

כאמור, ניסינו להחיל זאת
בדרכים שונות. ראשית, ע"י חקיקת חוק שירות ברשויות המקומיות. החוק
הזה לא התקדם, בגלל התנגדותו של שר העבודה, גם כאן בשאלה של הקמת
נציגות שירות הרשויות המקומיות. בשלב מאוחר יותר הצענו זאת בחוק
הכולל של הרשויות המקומיות. לא הצלחנו להתקדם, באשר לא היו קונצפציות
בסיסיות מקובלות על כולם.

לאחר מכן ניסה ח"כ יוסף
תמיר בהצעת חוק פרטית להחיל את החלק הנוגע למכרזים על הרשויות המקומיות.
גם הדבר הזה לא התקדם, ומשום כך עד עצם היום הזה אין בעצם חובת מכרזים
מכוח חוק ברור ברשויות המקומיות לעובדי הרשויות המקומיות (היא קיימת
בעקיפין דרך הסכמים קיבוציים, אבל לא בחוק ברור).

בינתיים לפחות עיריית ת"א
הקימה לעצמה ביד משמעתו פנימי. אלא שביה"ד הזה פועל לפי קונסנזוס
בין המעביד לעובדים. אלא שיש הוראות מספר בדין שהן עדיפות על ביד
משמעתו, וכך יוצא שהוראות הקיימות בפקודת העיריות, הוורשות בין היתר
שפיטורי עובדים ייעשו דק בהחלטה של מועצת העיריה במליאתה (סעיף 171
לפקודת העיריות) עדיין עומדות בעינן. ובפסיקה ענפה של ביהמ"ש העליון
לא זו בלבד שהוא דורש החלטה של מועצת העיריה על פיטורים, אלא הוא גם
הורה לשמוע את האיש לפני שמחליטים. וכך קורה שביה"ד המשמעתו של
עיריית ת"א דן בכונן-ראש במעשיו של אדם ומוצא אותו חייב בדין ומוצא
שיש לפטר אותו, ואז עובר הענין למועצת העיריה, ושם מתחיל הליך השמיעה
מחדש, עם החלטת מועצת העיריה שמתקבלת בדרך בה מתקלות ההחלטות במועצת
העיריה, לפעמים החלטות פוליטיות.

היו גם מקרים שמועצת
העיריה פיטרה עובד?

א. גיבלבר:

מר שפט: בהחלט. יתרה מזו, העקרון גם בחוק

המוצעת נשאר בעינו שפיטורים של

עובד נשארים בידי מועצת העיריה, להוציא אדם שמפטרם אותו בשל עבירות
משמעת, כשבי"ד משמעת שאנו מציעים להקים במסגרת זו יחליט שדינו
פיטורים. במקרה הספציפי הזה נראה לנו שהדיון הכפול הוא מיותר.

כדי שנוכל להקים בי"ד

למשמעת אנחנו צריכים לעשות מספר דברים. ראשית - לקבוע הוראה שמועצה
של עיריה רשאית באישור שר הפנים להקים בי"ד למשמעת (ללא קשר עם
חוק המינויים).

שנית, אנו מציעים כאן

הפנייה לחוק שירות המדינה לגבי הגדרת עבירות, לגבי מוסדות וכו'. זהו
דבר שניתן לעשותו: לאמץ בחוק הזה את הוראות חוק שירות המדינה (משמעת)
לגבי אותה עיריה שרוצה להקים בי"ד למשמעת.

שלישית, הוראה נוספת שאנו

מציעים היא ששר המשפטים יקבע בחקנות הוראות בדבר הרצב בחי-הדין וטודרי
הדין בהם. כלומר: שזה יהיה דבר אוניקסטיבי.

איך זה בחוק שירות המדינה?

ב.צ. קשת:

שם יש הבדל מסויים.

מר גלס:

זאת מכל מקום הכוונה

מר שפט:

הכללית. אגב כך אנו מציעים
לתקן עוד הוראה אחת בלזוית, שתאורטית איננה שייכת כלל לנושא הזה
בפקודת העיריות. עד היום על כל פיטורי עובד היה צריך לקבל את אישורו
של הממונה על המחוז. את האנומליה הזאת אנחנו מציעים לבטל, למרות שלגבי
סוגי עובדים מסויים אולי היה הדבר דורש הרהור שני, כמו גזבר העיר
שאיננו רוצה לחתום על הוראה כלשהי. אבל האוטונומיה של הרשויות המקומיות
עדיפה על ההוראה הזאת, ומשום כך מוצע לבטל את הצורך באישור הממונה
על המחוז.

אני מציע שלפני שניכנס
לדיון בסעיפי החוק נשמע

א. גיבלבר:

גם את הארגון היציג של העובדים.

אני מקבל את הצעה נמשיך
בדיון בחוק הזה ביום ו'

היו"ר י. ארידור:

בת"א, בישיבה שהיחה מיועדת לשיחה עם שר המשטרה ביום ו', כיוון שהשר
לא יוכל לבוא.

אני מבקש להפנות את תשומת
לבו של היו"ר לפנייתו של

מר רותם:

מנכ"ל משרד הפנים בענין קיום ישיבות בימי ו' בת"א. אנחנו רחוקים מאד
בזמן ובכוח אדם, וקשה לנו להשתתף בישיבות כאלה, בפרט שהחוק הזה
איננו רחוק

גם אני לא אוכל להשתתף ביום
ו', בגלל ישיבת ועדת העבודה.

מר גלס: